

Potichu sešli po schodech a před nimi teď byla dlouhá temná chodba. Na konci chodby viděli světlo. Ve světle byl vidět obrys postavy, která držela glóbus. Postava se otočila. Ale detektivové se stihli schovat za roh. Když se odvážili znovu se podívat do chodby, světlo už zmizelo. Vyrázili směrem k místu, kde neznámý zloděj před chvílí stál. Došli ke dveřím. Za dveřmi bylo slyšet přísný hlas, jak na někoho mluví.

Děti se bály. Ale bylo jim jasné, že musí dveře otevřít. Prokop se odvážil první. Malinko dveře pootevřel a všichni tři nakoukli dovnitř. Ani v divokém snu by je nenapadlo, co uvidí. Za dveřmi byla třída. Všechno, jak má být. Lavice, tabule, mapy, učebnice. A v lavicích poslušně seděli rodiče všech jejich spolužáků. Zahlédli Andrejovu maminku a tatínka Lucky. Ale nejdivnější byl pohled směrem k tabuli.

Úrovňové čtení

Spolek Molekuly čtení představuje v českém vzdělávacím prostředí metodu úrovňového čtení pro začínající čtenáře na 1. stupni základních škol, která dokáže obohatit výuku a umožňuje dětem číst s porozuměním a chutí. Vytváří a tiskne sady knih pro děti, pedagogy a rodiče. Všechny knížky jsou původní, vznikají ve spolupráci s českými autory a ilustrátory.

Molekuly čtení založily ilustrátorka a kurátorka dětské literatury Tereza Booth, pedagožka Kateřina Špronglová a grafička Michaela Strešková. Prvotní impuls vzešel od Kateřiny, kterou tato metoda oslovila na mezinárodní škole v Praze, kde dlouhodobě působila – v anglosaském prostředí totiž úrovňové knížky slouží přímo k výuce čtení ve školách. Z toho vzešel nápad přinést tuto metodu do českého prostředí, aby podpořila výuku čtení u nás. S Terezou, Katkou a Míšou jsme si povídaly o důvodech vzniku i budoucím směřování jejich projektu.

Jak jste se vlastně daly vy tři dohromady?

TEREZA: Propojila nás Katka. My se s Katkou známe už nejméně osm let, organizovaly jsme školní anglické literární soutěže *Pen and Story* (lokálního charakteru na území Prahy 6) a spolupracovaly jsme i v rámci mého předchozího projektu – literárního programu *Piňata*, kdy jsem ve třídách na 1. stupni sestavovala dětem podle věku a úrovně jejich čtení knihovnu na míru tak, aby byla žánrově pestrá a lákala je ke čtení.

Myšlenka úrovňového čtení mě nadchla! Řekly jsme si, pojďme to vymyslet a zrealizovat. Tehdy jsme přizvaly Míšu, jako kreativní duši i zkušenou produkční v jedné osobě.

MÍŠA: S Katkou se známe už hodně dlouho. Kdysi jsme spolu pracovaly v kavárně (a od té doby jsme o sobě vždycky věděly). Když jsme se potkaly asi přede dvěma lety, nabídla mi zapojit se do společného plánování a realizace úrovňového čtení. Měla jsem zrovna čas a už mi chyběla kreativita... Cítila jsem, že by nám to mohlo společně dobře fungovat.

KATEŘINA: První tři čtvrtě roku jsme si dělaly podrobný plán a řešerše. Zjistily jsme, že v českém jazyce bylo vydáno jen velmi málo knížek pro skutečně začínající čtenáře, že knihy typu „první čtení“ mají stránky zaplněné písmeny a ani v začátcích se v nich například nepoužívají verzálky, které děti dokáží rozpoznat jako první.

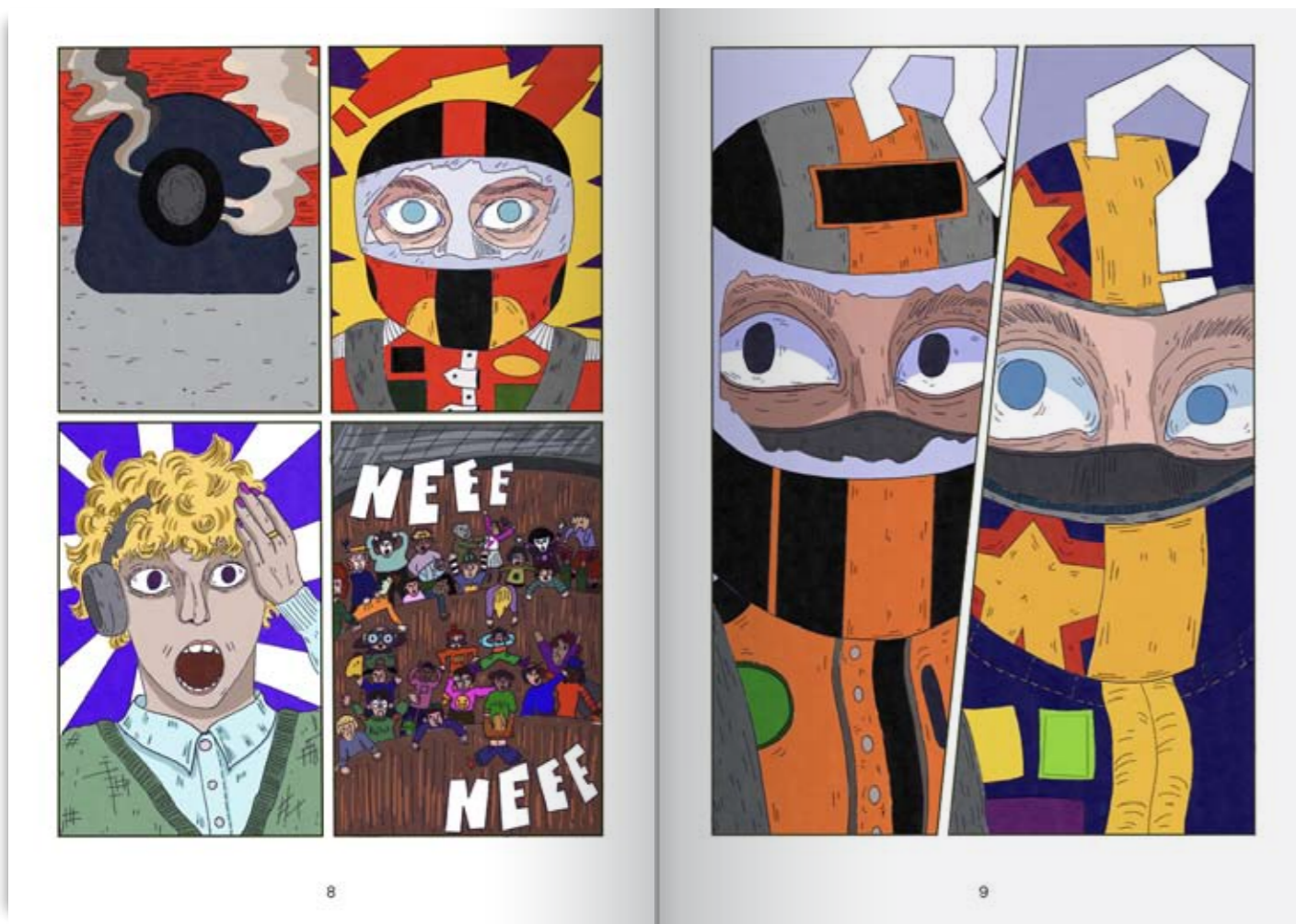
Řešily jsme, jak to celé pojmut, kolik úrovní zvolit, rozpracovávaly jsme celou strukturu úrovňového čtení. Společně s lingvistkou jsme vytvářely manuál pro tvorbu textů, který by hlídal složitost slov i větné skladby.

MÍŠA: Od prvního nápadu k realizaci uběhl zhruba rok, první várku knížek jsme vydaly loni v září.

Jak tedy vypadá finální struktura vašeho úrovňového čtení?

TEREZA: Nakonec jsem zvolily 20 úrovní obtížnosti textů. Úrovně jsou odlišeny i vizuálně, vlastní barevností obálky. V současné době máme od každé úrovně pět žánrově pestrých knih, aby si malí čtenáři mohli vybrat podle svého zájmu. Chceme našimi knížkami podpořit v dětech čtenářské sebevědomí a hrdost, že zvládnou přečíst knihu. Zaměřujeme se primárně na školy, ale používají a čtou je i rodiče se svými dětmi doma.

KATEŘINA: Třída má k dispozici sadu knih, ve které je 20 úrovní se vzestupnou obtížností obsahu. Od každé knížky je v sadách více výtisků. Součástí sady jsou také pracovní listy ke každé knížce a podpůrné materiály pro pedagogy. Pracovní listy slouží k ověření, jak čtenář porozuměl obsahu a umí interpretovat a hodnotit čtený text. Učitel tak při výuce čtení →

může pracovat s celou skupinou a zároveň respektovat rozdílné tempo dětí.

Jaké typy škol vaše sady knížek využívají?

KATEŘINA: Zapojují se všechny typy škol z různých oblastí republiky, školy státní i soukromé, malé i velké. Zájem mají i knihovny nebo české školy v zahraničí.

Kde se o vás učitelé mohou dozvědět?

Chodíte třeba osobně do škol svůj projekt představit?

KATEŘINA: O čtenářské gramotnosti se už delší dobu mluví hodně, pedagogové i rodiče mají platformy, kde sdílejí své zkušenosti. V začátcích nám hodně pomohla webová platforma Mravenčí chůva, která doporučuje dětskou literaturu a sledují ji hodně učitelé i rodiče. A existuje také hojně sledovaný podcast Mozaika vzdělávání, kde jsme také náš projekt představovaly.

MÍŠA: Pěkné je, že se nám školy už ozývají samy. Velmi účinným informačním kanálem je totiž „šeptanda“, sdílení a osobní doporučení. A pomohly nám samozřejmě také rozhovory, které vedly holky například v Českém rozhlase.

TEREZA: A nutno říct, že jsem díky předchozí činnosti (Piňata apod.) měla ve školách hodně

kontaktů a nevstupovaly jsme tak na zcela neznámou půdu.

Kdo jsou autoři textů?

KATEŘINA: Nižší úroveň pokrýváme textově já a Tereza. Ve vyšších úrovních spolupracujeme nyní minimálně se čtyřmi nebo pěti dalšími autory.

Jak je to s ilustracemi vašich knížek?

A s jakými ilustrátory spolupracujete?

TEREZA: Od začátku bylo naším záměrem dělat úroveň knížky kvalitní, obsahově i vizuálně krásné. Oslovily jsme nejen již zavedené, ale i zcela neznámé ilustrátory. Nyní spolupracujeme už s více než 30 ilustrátory, rádi bychom zmínili alespoň některé z nich: Alena Bruhnila Burneleit, Anina Mengerová, Martina Hamouzová, Adéla Trunečková, Kateřina Groholová, Lukáš Urbánek, Tereza Born, Marie Juklíková, Hanka Sedláček, Nina Strnadová, Jan Laštovička, Dita Vopřadová, Drahomíra Klofáčová, Marie Tučková, Jana Svobodová, Chloe Bonet, Karolína Shipstead, Tonia Dee, Hedvika Zichová, Anna Šebestová... Na ilustracích se podílím i já a některé knížky mají fotografický doprovod, jehož autorkou je Míša.

Kdo vám vytvořil logo, připravil knižní design a web?

MÍŠA: Logo a vizuál knih nám dělala grafička Zuzana Dvorská. Od ní jsem to pak postupně převzala já. Zajišťuji vše, co je třeba: dělám layout i případné skeny a retuše ilustrací, fotografie, prostě komplexní vizuální tvar.

Kde knihy tisknete a na jaký papír?

TEREZA: Od začátku jsme chtěly, aby knihy byly krásné ve všech ohledech – i za cenu vyšších nákladů.

MÍŠA: Proto jsme se rozhodly také pro krásný papír – tiskneme na Munkenu (pozn.: prémiový hlazený ofsetový papír Munken Pure). Máme velmi dobré vztahy s tiskárnou Indigoprint, kde naše knížky tisknou už od začátku, skvěle a je na ně spolehnouti.

S tím souvisí i finační stránka věci: kde jste sháněly peníze, získaly jste nějaký grant? Uživí vás to?

TEREZA: Já a Míša už máme práci na full time, Katka ještě pracuje částečně jinde...

KATEŘINA: Zkoušely jsme projekt zajistit formou grantu i crowdfundingové kampaně na HitHitu, ale tato cesta nebyla úspěšná. V začátcích nás podpořili darem zejména

MOLEKULY ČTENÍ

úrovňové čtení pro všechny začínající čtenáře

sympatizanti a přátelé, které naše myšlenka nadchla, a moc jim za to děkujeme.

A jaké máte plány do budoucna?

TEREZA: Rády bychom samozřejmě rošiřovaly množství knih a učebních materiálů, i spolupracujících škol či knihoven, ale přicházejí nové výzvy a nová témata: knihy pro předškoláky, děti s odlišným mateřským jazykem či se speciálními potřebami (autisté apod.), nebo se nám ozvali s požadavkem knih pro rehabilitaci lidí po mrtvici (znovuobnovení gramotnosti)... Plánů máme spoustu.

Přejeme, ať vám nadšení neubude a ať se vám i nadále daří.

JANA PETRŽELOVÁ

• Formule – úroveň 1. Žánr: komiks. Ilustrace: Hedvika Zichová.

• Shora: Co to morče chce – úroveň 4. Žánr: příběh. Text: Tereza Booth. Ilustrace: Dominik Maloy.

• Cestujeme – úroveň 7. Žánr: encyklopedie. Text: Tereza Booth. Ilustrace: Jan Laštovička.

• O čem se mi zdá – úroveň 12. Žánr: obrázková knížka. Text: Kateřina Špronglová. Ilustrace: Lukáš Urbánek.

O čem se zdálo Terce

Jednou jsem ve snu ukradla kalhoty pánovi z hotelu v naší ulici. Ráno jsem nechtěla jít do školy, aby mě nechytila policie. Řekla jsem o snu mamince. Moc se smála!